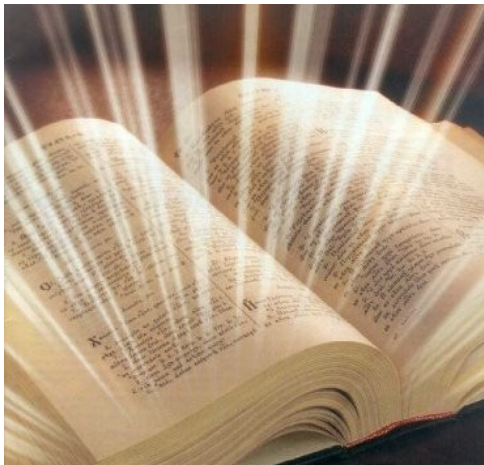


Ігор БРИНДАК



Девтороканонічними називають сім книг Святого Письма Старого заповіту: Юдити, Товита, Баруха, Мудрості, Сираха, а також I і II книги Макавеїв. Тут слід уточнити, що девтороканонічними їх почали називати тільки в XVI столітті через те, що тоді деякі люди ставили під сумнів їхню богонатхненність, а тим самим і канонічність. Однак, остаточно Церква визнала їх богонатхненими, як і решту книг Святого Письма.

Чому ж були суперечки відносно канонічності цих книг? У 280 році до Христа розпочався перший переклад Святого Письма, зрозуміло, що тільки Старого Заповіту, на грецьку мову. До кінця першого століття до Христа він завершився і отримав назву «Септуагінта» («Переклад сімдесятьох»). У «Септуагінту» ввійшли всі книги, які зараз становлять Старий Заповіт, в тому числі і ті, які пізніше отримали назву девтороканонічних. Але, якщо стосовно інших книг їхні тексти єврейською мовою збереглися, то стосовно семи вищевказаних ті тексти загубилися, а був тільки грецький переклад. З цієї причини приблизно в сотому році вже після Христа юдейські книжники усунули ці книги зі свого канону. Але ще раз звернімо увагу, коли це відбулося: 100 років після Христа! На той час вже існувало християнство, і, зрозуміло, що християни вважали, що на них не поширюються постанови юдейських книжників. Крім того, юдеї Єгипту далі зберігали ці книги у своєму каноні.

В історії Церкви довгий час були дискусії відносно того, чи приймати ті книги як канонічні. Остаточно Католицька Церква на Тридентському Соборі (1545 – 1563) затвердила ці книги канонічними. У протестантських виданнях Біблії вони відсутні, оскільки протестанти не визнають постанов Тридентського Собору.

Щодо православних Церков, то в них немає однозначного ставлення до цих книг. Чому Католицька церква вважає девтороканонічні книги богонатхненими? Коли у Новому Заповіті Ісус або апостоли згадують якісь уривки із Старого Заповіту, то у більшості випадків вони їх цитують не по єврейському тексту, а по «Септуагінті», тобто по

тому перекладі, який вміщав в себе і девтороканонічні книги. Крім того, окремі речі, описані в цих книгах, перегукуються з відповідними моментами Нового Заповіту. Наприклад: «Не віддавай свою душу блудницям, бо спадщину свою втратиш» (Сирах 9, 6). Це ж пряма алюзія до притчі про «Блудного сина» (Пор. Лк. 15, 30). А ось ще одне цікаве місце: «Засядьмо на праведника, бо він нам не вигідний, і противиться нашим учинкам; він закидає нам гріхи проти закону, винує нас у вадах нашого виховання, гадає, ніби він знає Бога, Сином Господнім себе називає... Щасливою називає кончину справедливих, і вихваляється, що Бог йому за батька. Гляньмо, чи слова його правдиві та провірмо, що з ним буде на кінець. Якщо праведник справді є Син Божий, то чи захистить його і вирве його з рук противників. Випробуймо його зневагою та мукою, щоб ми пізнали його лагідність і випробуймо його терпеливість» (Мудрості. 2, 12 - 19). Це вам нічого не нагадує? А в книзі Товита подається цікаве пророцтво про майбутнє Єрусалиму: «Ти засяєш ясним світлом до самих кінців землі, сила народів прийде з далека до тебе, мешканці всіх окраїн світу до святого імені Господа Бога з дарами в руках цареві неба» (Товит, 13, 3). По-перше, подібні слова стосовно Єрусалиму ми також зустрічаємо у Новому Заповіті (пор. Одкровення. 21, 24). А по-друге, навіть без цього порівняння бачимо, як ті слова сповнилися та сповнюються в історії, бо через поширення християнства Єрусалим став місцем світового паломництва вже не тільки ізраїльського народу, як було до Христа, але й народів всього світу. І так триває до сьогодні. А якщо під Єрусалимом розуміти не конкретне місто, а Церкву Христову (бо деякі святі отці називали Церкву «духовним Єрусалимом»), то воно теж реально сповнюється, бо Церква Христова є Вселенською, тобто включає людей різних народів. Всі вище вказані порівняння дають нам відповідь на те, чи є девтороканонічні книги богонатхненними, чи ні.

Ігор БРИНДАК. Що таке девтороканонічні книги? // "З любов'ю у світ" № 5 2017